

МАРТА КИШЕЛ

БОЖКО И ЛОШКО

Една фантастична история

Култура

*This project has been funded with support from the
European Commission.*

*This publication [communication] reflects the views only
of the author, and the Commission cannot be held
responsible for any use which may be made
of the information contained therein.*

*Този проект е финансиран с подкрепата на
Европейската комисия.*

*Тази публикация [съобщение] отразява само личните
виждания на нейния автор и от Комисията не може
да бъде търсена отговорност за използването
на съдържащата се в нея информация.*

Марта Кишел

Божко и Лошко

Една фантастична история

Илюстрации: Паулина Вирт
Превод от полски: Малена Малева

*Книгата се издава с помощта на
© Poland Translation Program*

Marta Kisiel

МАЛЕ LICHO и тайна Niebożątka

Text © by Marta Kisiel, 2018

Cover and inside artwork © by Paolina Wyrt, 2018

Марта Кициел

БОЖКО И ЛОШКО. Една фантастична история

Илюстрации: *Паолина Вирт*

Превод: *Милена Милева*

Българска адаптация на корицата: *Златина Зарева*

© ИК „ЕМАС“, 2021

Всички права запазени!

*За Юлка, която веднъж ме попита
дали някога ще ѝ напиша книга*

Не толкова отдавна, само преди един или шест месеца, а може би съвсем по друго време, на край един град имаше една къща. Беше там от много години, ала малцина я знаеха, а тези, които знаеха, рядко си я спомняха. Дори пощальонът постоянно я забравяше, та все му се налагаше да се връща.

Уличката, на която се намираше къщата, обрасла с непроходими, гъсти храсталащи, водеше неизвестно къде и незнайно защо. Понякога някой случайно свиваше по нея, ала след гвайсем-трийсем метра се връщаше, колкото объркан, толкова и смутен или направо възмутен от факта, че в наше време, представяте ли си, все още съществуват толкова безцелни улички. Но ако беше включил въображението си вместо навигацията в смартфона и беше продължил още малко, щеше да забележи, че най-ненадейно сред гъсталака изниква висока, обрасла с бръшлян ограда, а над нея – гъсти корони на

дървемата и прозиращ между тях покрив, покрит с мъх, на дунку и смешно продънен. И затова малко изглежда така, сякаш се радва, че най-сетне са почнали да му падат млечните керемиди и съвсем скоро вече ще е почти пораснал покрив. Ако този някой му отвърнеше с усмивка и за миг поспреше, за да се гледа малко по-добре, щеше да забележи, че сред бръшляна има порта. И може би тогава би се доближил, за да погледне, обзет от любопитство, през ключалката, а тогава би видял нещо наистина, ама наистина невероятно.

Но покривът беше стар и оградата също беше стара, и портата в оградата, и бръшлянът, който растеше по нея, а хората в ежедневието си много бързаха към своите нови, важни работи, та да търсят луди приключения на улички като тази, встрадани от всичко. И никому дори не би му хрумнало, че от другата страна на оградата, в старата къща под усмихнатия щърбаб покрив, живее някой. И този някой е малко момче.

Е, може би не толкова малко, което неопровержимо доказваше поредната черта върху касата на вратата, няколко сантиметра над предишната. Момчето имаше очи като два синчеца и косу като лен, увити в непокорни къдрици, които се подчиняваха само на вятъра (със сигурност не и на гребена и четката). И освен това постоянно се усмихваше, макар че неотдавна му беше паднало поредното

зъбче, а гве други още никнеха с мъка. В резултат момчето временно се усмихваше на света главно с гункуме от зъбите и леко шушкаше и съскаше, което обаче никак не го притесняваше, още повече, че устата му много-много не се затваряше, даже когато си миеше зъбите. В старата къща на втория етаж той имаше своя собствена стая, а в нея стар креват, който беше малко провиснал, етажерка, пълна с книги, втора с настолни игри и голям дървен сандък. Той заемаше цялата ниша под прозореца и бяха необходими гве, а най-добре три ръце, за да повдигнеш канака. Момчето държеше в него най-чудните съкровища, които бе успял да събере: камъчета от цветно стъкло, череп от истински пластмасов мрамор, паяк с помпичка, който, вярно, отдавна не подскочаше, ноnak изглеждаше наистина страшно, особено ако случайно го настъпиш в тъмното, войници, топчица със звездики, пръснати в каучука, нахапана от едната страна и вече леко матова, съвсем здрав калейдоскоп, боя в спрей, трийсет и четири празни кутийки кибрит, джобно ножче, гумено пиле и великолепна колекция бръмбари. Бръмбарите – седем зелени, четири жълти и един розов – бяха много големи и пластмасови. Отначало миришеха смешно, но после им мина. Оставени цял ден на перфюма, те светеха в тъмното с невероятен блесък. Освен това прекрасно щурмуваха замъци от кубчета, надпреварваха се по прясно из-

лъскания паркет, скачаха от стълбите с парашути от носни кърпички и въженце или пътешестваха в пъстър керван по безкрайните дюни на пясъчника в градината. А! И отлично плаваха в тенджерата със суната от краставици, в което момчето се убеди малко случайно. А може би несъвсем случайно.

Освен всички тези дребни и не толкова важни съкровища момчето имаше и най-голямото съкровище – майка, която много обичаше и която много го обичаше. И макар че майка му искрено вярваше в ползата от ранното лягане, рибеното масло и броколите и често ѝ се налагаше да работи прекалено много, в старата къща под усмихнатия покрив момчето никога, гори за миг, не беше самодържава.

Зашпото освен стаята, сандъка и мама той си имаше и истински, най-истински ангел пазител.

А под леглото му живееше чудовище.

Ангелът не се побираше в нито една тенджера (роверяваха) и изобщо не светеше, гори след наистина цял ден игра на двора, затова пък шумолеше тихичко с ангелските си косици. И кихаше. И то как! Не беше особено голям, не свиреше на арфа, нито на тръба, само на ксилофон. Нямаше и огнен меч и въпреки че имаше безспорно ангелски крила, не можеше много добре да лети. Не ходеше със стегнати крака по земята одежди, нито с лъскава броня като ангелите в книгите, а с много големи тенискути гоног колената, които винаги бяха старателно

изгладени, и носеше мекички топлинки, които сам ентузиазирано си плетеше. Носът му вечно течеше, а на бузестото му личице обикновено бе изписано или искрено учудване, или също толкова искрено възхищение от този свят. Честно казано, ако не бяха косите му като от целофан, крилата и очите в цветовете на дъгата, не би се отличавал кой знае колко от момчето, на което бдеше, откакто то бе дебеличко, олигавено бебче, наричано от живеещите в къщата Горкото божие създание. Но с течение на годините от Горкото божие създание порасна един решителен Божко, който на закуска сам си наливаше мляко от кутията и обикновено улучваше още от първия път чашата, а неговият ангел пазител през това време не се промени никак, ама никак.

Но пък чудовището прекрасно се побираше под леглото на Божко, където всяка нощ си спеше свит на сложно, усукано клъбце. Понякога сънуваше нещо особено вълнуващо и тогава промтягаше в съня си по някое лъскаво черно пипало, или гве, евентуално – пет. Те попрепваха смешно на нога в ритъма на боботещото му похъркане, а Божко трябваше много да внимава, да не ги настъпи, когато по тъмно ставаше до тоалетната. С външния си вид чудовището можеше в първия момент да предизвика уплах, особено когато се опушваше да се покатери и да се настани в ръцете на всеки, който не тича-

ше достатъчно бързо, за да се спаси от този прилив на нежност. Всъщност обаче беше ужасно галъбовно. Строеше кули от кубчета чак до тавана, постоянно крадеше на всички пантофите и се опитваше да шляпа с тях из къщата, обожаваше да се гушка и да слуша приказки за лека нощ, освен това беше страхотен, като играеха на дженга и микадо. Но най-обичаше да се рови часове наред в пясъчника. Правеше тортничка след тортничка, издигаше замък след замък, като при това си бълбукаше с нескрита радост и хич не му пукаше, че слънцето му блести в многобройните чудовищни оченца, нито че пясъкът му се лепи по ленките.

И кой знае, дали не точно такава гледка би се разкрила пред погледа на онзи, който би намерил портата в старата ограда и от любопитство би надникнал през голямата дупка от старомодния ключ. А после може би дори би открил, че освен щърбавия Божко с колекцията от бръмбари, неговата майка, ангела пазител и чудовището в старата къща накрай града живеят още няколко души, животинки и твърде причудливи създания.

Тъй като старата къща накрай града бе наистина, ама наистина необикновена къща. Майката винаги повтаряше, че новите къщи, вярно, имат централно отопление, но пък старите къщи ги топли душата им. А тяхната къща несъмнено има-

ше душа. Отвън правеше малко невероятно впечатление, а и отвътре определено не по-добро. Достатъчно бе вятърът да духне по-силно, да завали сняг, проливен дъжд, а понякога просто някой да стъпи невнимателно или да изпусне тонка, и цялата започваше да се пропуква и да се жалва, че нещо я въртят основите.

През самото сърце на дома, отдолу нагоре (и обратно), вървеше дълго, много стръмно и вито стълбище с дървени стъпала, на които Божко можеше да изсвири стотици мелодии, а служилият вярно и дълги години паранет със стълбчета се поклащаеше в свой собствен ритъм. Стълбището водеше от затрупания с боклуци таван през много сложния втори етаж чак до също толкова заплетения първи етаж. От стълбището на всички страни се пръскаха коридори, до които се гушеха безброй стаи и стайчета, килерчета, тайни ъгълчета и други местенца, често пъти обитаеми от някого... или нещо. А ако добре се пресметне, направо от цяла компания от някоевци и нещовци.

Към някоевците спадаха мама и разбира се, самият Божко, и Лошко, и Вуйче Туру. Е, и Вуйчо Конрад, на когото бе цялата тази къща – и който също си имаше ангел пазител. Но съвсем различен от мъничкия, бузест и демски Лошко. Ангелът на Вуйчото беше един такъв... такъв... ами направо ангелски! Бисок, сияен и красив, с аметистови очи,

които винаги гледаха проницателно, с дълга коса в цвета на златото и кичести крила, бели като най-белия сняг! Вярно, малко виреше нос и непрестанно поучаваше всички, но Лошко казваше, че Тсагкиил така проявявал своята загриженост.

Онкакто Божко поотрасна и започна да Задава въпроси, а гори да Очаква Отговори, мама често му разказваше за неговия мамко, който беше умрял много преди раждането му. („Много, много преди“, обичаше тогава да вметне Вуйче Туро, след което започваше така страшно, ама наистина страшно да се кукоти, че чак сълзи му рукаха от очите и се стичаха по бузите, та и по брадата, мама се ядосваше и му мяташе Онзи Свой Поглед, а Божко нищо, ама нищо не разбираше от всичко това. По-лошо, никой не искаше да му обясни нищо по човешки, всички само повтаряха, че – Все едно – нямало да разбере. А как да разбере каквото и да е при това положение?). Майка му разказваше също как дошла да живее при Вуйчо Конрад, първо само за малко, а после някак станало за постоянно. Защото Вуйчо, обясняваше мама, точно с това се занимавал – у него живееш, ако нямаш къде, а Вуйче Туро му помагал, понеже много по-добре се справял с пироните и чука, и с така наречените социални умения. (Като чуеше тези думи, Вуйче Туро пак започваше да се кукоти, а Вуйчо Конрад въздишаше и неодобрително въртеше очи.) Такова място се наричало „пансион“. Но не

обикновен пансион, ами специален. За нещовци – същества не от този свят, призраци, чудовища, ангели и така нататък. Точно така се появили малкият Гучо под леглото и Крекера, неговият много поедър побратим, който живееше в бездънното мазе и готвеше за всички обитатели на дома, така се появили и духовете на тавана, зеленият удавник – водният дух в езерцето в градината, джинът в бутилката, която се сменяше редовно всеки месец, а още жар-птица, подземно гномче и още няколко чудати и в същото време срамежливи създания. Спинскът на живущите завършваше с осем розови зайчета и една най-обикновена сива котана на име Мара Кошмарা.

Какво пък. Както старата къща не беше обикновена къща, така и нейните обитатели се отличаваха от средностатистическите. Дори Божко не беше съвсем и изцяло обикновен Божко. И също имаше своя Голяма Тайна, която никой чужд човек не биваше никога да научи.

Всичко започна един пролетен следобед – макар че тогава никой още не осъзнаваше, че изобщо започва нещо. Тъкмо обратното, светът изглеждаше така, все едно ей сега с най-голямо удоволствие би съвршил. Беше студено, мокро, сиво-кафяво, наркотично казано, гадно и нищо не предвещаваше, че това скоро може да се промени. Огромният тъмен

облак, както беше надвиснал над къщата преди няколко дни, така си висеше и непрестанно ръсеше дъжд. Затова Божко и Лошко веднага след обяда се настаниха удобно на пода на неголемия хол и се захванаха с нещо, което бяха обсъждали по време на цялото дълго второ ядене (днес беше ризото) и началото на десерта (този път чийзкейк с шоколадова заливка). Възнамеряваха да построят за джина Бомбай многомодулна космическа станция.

Оказа се, че набързо направеният промотип от кадастрон и скоч пропуска и джинът изтече, проклинаяки неумелите конструктори с персийски заврънтулки. Отне им малко време пак да го намекат целия, духайки, в бутилката от тъмнозелено стъкло. След кратък научен съвет Божко и Лошко решиха да използват изровените от мазето картонени кутии и буркани, сакъз, вярно, че малко засъхнал, и големи количества пластилин в „смесен“ цвят. През това време джинът си отспиваше на тихия перфуз преживените преди малко ужасяващи мигове.

Зад прозореца нежно трополеше пролетния дъжд, в кухнята потропваха и дрънчаха разни съдинки и всичко това на фона на течащата от чешмата вода. Атмосферата предразполагаше към голямо мързелуване или също толкова голямо съсреточаване. С помощта на шивашки ножици – големи, тежки и неудобни, затова пък остри, както си е редно, макар че майка му сигурно щеше да е на

друго мнение – Божко изрязваше в един кашон горедолу кръгла гунка за илюминатор. Илюминаторът беше тумбест буркан от малиново сладко и Лошко тъкмо го украсяваше със звездички от брокат (мака искаше) и със свои собствени паднали перушички (без да иска). Толкова се вълнуваше, че очите му играеха на всички посоки и няколко пъти кухна, пръскайки брокат по целия, ама целия хол.

– Леле-леле, алелуя... – изпищя той притеснен, защото от поредното попрепъване му се бяха размазали две току-що залепени звездички. Но Божко побърза да успокои малкия ангел, че с тази мъгливица е супер, няма проблем, и той се успокои. Даже попрекали. Такива мъгливини се правеха по-бързо и по-лесно от съзвездията, макар че определено повече се ронеха по килима.

Джинът хъркаше, та чак бутилката подскачаше. Килимът изчезваше под все по-дебелия пласт разноцветни изрезки, сред които се издигаха поредните картонени модули, свързани чрез сложна система от прозрачни тунели, направени от бутилки от минерална вода, и чрез шлюз с „панти“ от ютени въженца. Тумбестите илюминатори, които леко ухаеха на сладка, конфитюри и гори кисели краставички, блестяха в светлината на полилея, както и брокатът, който беше навсякъде и заедно с ангелската перушина полепваше по уплътненията от пластилин. А когато ножиците най-после отмудоха в

ъгъла, по-точно – под дивана, Божко посегна към флумастерите. А Лошко – към плакатните бои. Звезди и мъглявини, планети и планетоиди, космически ракети и летящи чинии, зелени, жълти и червени човечета, а също така няколко цветенца за украса и неидентифицирани петна от боички – всичко това разцъфваше върху кафеникавия госега картон и тук-там по килима.

Джинът най-сетне се събуди и забълбука иззад дебелото стъкло.

– Добре де, Бомбайчо – отвърна Лошко, който май единствен в цялата къща горе-долу разбираше персийските заврънтулки, макар че понякога се объркваше от сложните метафори и тогава се налагаше да си помага, правейки разни гримаси. – Иска да му сипем още малко пясък – обърна се ангелчето към Божко.

Момчето замига, явно не разбираше.

– В комешката тоалетна?...

– Ох, алелуя! – Ангелът укорително поклати глава. – В пустинята!

– В пустинята? В космоса? Ами, не знам, това май не ни пасва на сценографията...

Като чу това, джинът Бомбай пак избълва няколко заплетени заврънтулки, а Лошко ги преведе възможно най-бързо:

– Казва, че тогава искал да му смесим пясъка с брокат, maka щяло да е по-звездно.